

Etkileşimli sesli okuma, öğretmenin çocuklara sesli olarak kitap okuduğu ve okuma sürecini mümkün olduğunca etkileşimli kıldığı planlı okuma etkinliğidir. Bilimsel araştırmalar, öğretmenlerin çocuklara kitap okuduğu etkileşimli okuma deneyimlerinin çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal becerilerinin gelişimine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Bu bakımdan kitap, son yıllarda üzerinde çok konuşulan bu yöntemi okuyucuyla buluşturmayı amaçlamaktadır. Kitap iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde etkileşimli sesli okuma yöntemi detaylı bir şekilde tanıtılmaktadır. İkinci bölümde ise on bir adet nitelikli çocuk kitabı için hazırlanan örnek okuma planları sunulmaktadır. Öğretmenler bu planlar doğrultusunda çocuklarla birlikte etkileşimli sesli kitap okuma etkinlikleri yapabilir ve örnek planlardan faydalanarak yeni kitap planları hazırlayabilir. Kitabın öğretmenlere, öğretmen adaylarına ve ebeveynlere çocuklarla birlikte kitap okumaya ilişkin yeni bir anlayış kazandırması en önemli beklentimizdir. Daha iyi okuyan, anlayan, düşünen ve okumayı daha çok seven çocukların yetişmesine az da olsa katkı sağlayabilirsek bahtiyar olacağız.

fotokopi ve korsana ortak olma !
fotokopi kitabı öldürür

yayınlarımıza ilişkin
eleştiri ve önerileriniz için;
pegem@pegem.net

PEGEM.NET
internet'teki kitapçınız...

ISBN/BARKOD: 978-625-7228-73-2

Örnek Kitap Okuma Planlarıyla **İlkokulda Etkileşimli Sesli Okuma**

Sümeyra CEYHAN • Mustafa YILDIZ

PEGEM AKADEMİ

Örnek Kitap Okuma Planlarıyla

İlkokulda Etkileşimli Sesli Okuma

Sümeyra CEYHAN • Mustafa YILDIZ

PEGEM AKADEMİ

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra CEYHAN - Prof. Dr. Mustafa YILDIZ

ÖRNEK KİTAP OKUMA PLANLARIYLA İLKOKULDA ETKİLEŞİMLİ SESLİ OKUMA

ISBN 978-625-7228-73-2
DOI 10.14527/ 9786257228732

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere http://pegem.net adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Aralık 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türlüdür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48
İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Etkileşimli sesli okuma, öğretmenin çocuklara sesli olarak kitap okuduğu ve okuma sürecini mümkün olduğunca etkileşimli kıldığı planlı okuma etkinliğidir. Bilimsel araştırmalar, öğretmenlerin çocuklara kitap okuduğu etkileşimli okuma deneyimlerinin çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal becerilerinin gelişimine önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Türkiye'de okuma eğitiminde öğretmenin rolü genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin çocuğu okumaya yönlendiren, okuma sürecini denetleyip kontrol eden ve çeşitli yöntemlerle okumayı değerlendiren bir konumda olduğu görülmektedir. Öğrenciler de genel olarak, kendilerine sunulan kitapları okuyan, okudukları kitapları özetleyen ya da kitaplarla ilgili soruları cevaplayan bir rol üstlenmektedir. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirebilmek ve onlara okuma alışkanlığı kazandırabilmek için öğretmen ve öğrencilerin bu geleneksel rollerinin değişmesi gerekmektedir. Öğretmenin rehberliğinde çocukların katılımıyla gerçekleştirilen, birlikte okuma ve düşünme süreci olarak özetlenebilecek etkileşimli sesli okuma çalışmaları bu konuda bir alternatif olabilir.

Bu kitap, Dr. Sümeyra Ceyhan'ın etkileşimli sesli okuma konusunda danışmanlığımda hazırladığı doktora tezini gözden geçirip düzenleyerek okuyucuyla buluşturma çabasının ürünüdür. Bizi bu kitabı hazırlamaya yönelten en temel sebep, Türkiye'de eğitim alanında yapılan bilimsel çalışmaların okula, öğretmene ve çocuklara ulaşamadığına yönelik haklı eleştirilerdir. Bilimsel çalışmalarla etkililiği ortaya çıkarılan eğitim uygulamalarının daha geniş bir kitleye ulaştırılmasına olan ihtiyaç aşikârdır. Bu bakımdan kitapta, çocukların okuma becerilerini geliştirdiği belirlenen etkileşimli sesli okuma yöntemi, on bir adet nitelikli çocuk kitabı için hazırlanan örnek okuma planıyla zenginleştirilerek sunulmuştur. Öğretmenler bu planlar doğrultusunda çocuklarla birlikte etkileşimli sesli kitap okuma etkinlikleri yapabilir ve örnek planlardan faydalanarak yeni kitap planları hazırlayabilir. Kitabın öğretmenlere, öğretmen adaylarına ve ebeveynlere çocuklarla birlikte kitap okumaya ilişkin yeni bir anlayış kazandırması en önemli beklentimizdir. Daha iyi okuyan, anlayan, düşünen ve okumayı daha çok seven çocukların yetişmesine az da olsa katkı sağlayabilirsek bahtiyar olacağız.

Saygılarımla.

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ

Ankara, 2020

YAZARLAR HAKKINDA

Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra CEYHAN

1984 yılında Elazığ'da doğdu. Lisans eğitimini Fırat Üniversitesi'nde tamamladı. 2012 yılında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 2014 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sınıf öğretmenliği bilim dalında yüksek lisansını tamamladı. 2019 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sınıf eğitimi bilim dalında doktora eğitimini tamamladı. 2020 yılında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Dr. Öğr. Üyesi unvanını aldı. Halen aynı üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

ORCID No: 0000-0003-2452-8830

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ

1976 yılında Ordu'da doğdu. Lisans eğitimini Atatürk Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Erzurum, Ordu ve Ankara'da sınıf öğretmenliği yaptı. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sınıf öğretmenliği bilim dalında yüksek lisansını 2005 yılında, doktora programını 2010 yılında tamamladı. 2011 yılında Gazi Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2014 yılında doçent, 2020 yılında profesör unvanını aldı. Halen Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Okuma yazma öğretimi, okuma yazma güçlükleri, okumanın akademik başarıdaki rolü, okuma motivasyonu ve kelime hazinesi konularında çalışmaktadır. Alanında yayınlanmış akademik kitapları, makaleleri, ulusal ve uluslararası sempozyumlarda sunulmuş bildirileri ve ilköğretim ders kitapları bulunmaktadır.

ORCID No: 0000-0003-3885-5322

İÇİNDEKİLER

Ön Söz ... iii
Yazarlar Hakkında ... v

1. BÖLÜM

1. Okuma ... 3
2. Etkileşimli Sesli Okuma ... 5
3. Etkileşimli Sesli Okumanın Teorik Çerçevesi ... 9
4. Etkileşimli Sesli Okuma Sürecinde Kullanılan Stratejiler ... 13
   4.1. Sesli Düşünme Stratejisi ... 13
   4.2. Grafik Düzenleme Stratejisi ... 16
   4.3. Diyalojik Okuma Stratejisi ... 19
   4.4. Metin Hakkında Konuşma Stratejisi ... 19
   4.5. Baskı ve Yazım İpuçlarını Kullanma Stratejisi ... 21
   4.6. Okuduğunu Anlama Stratejileri ... 22
5. Etkileşimli Sesli Okumanın Uygulama Adımları ... 25
   5.1. Kitap Seçimi ... 25
   5.2. Dersten Önce Kitabın Okunması ... 27
   5.3. Öğretilecek Kelimelerin Seçimi ... 28
   5.4. Sınıf Düzeni ... 29
   5.5. Derslerin Zamanı ve Süresi ... 29
   5.6. Kitabın Tekrarlı Okunması ... 29
   5.7. Kitap Okuma Planı Hazırlama ... 30

2. BÖLÜM

6. Örnek Kitap Okuma Planları ... 35
   6.1. Annemin Çantası ... 35
   6.2. Temiz ... 47
   6.3. Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan ... 55
   6.4. Vahşi Şeyler Ülkesinde ... 66
   6.5. Nokta ... 81
   6.6. Kırmızı Kanatlı Baykuş ... 94
   6.7. Hiç Hata Yapmayan Kız ... 106
   6.8. Beni Korkutan Ne? ... 120
   6.9. Mutlu Suaygırı ... 136
   6.10. Yayazula ... 151
   6.11. Kütüphanedeki Aslan ... 166
KAYNAKÇA ... 181

1. BÖLÜM

Bu bölümde, okumanın tanımı yapıldıktan sonra etkileşimli sesli okuma ve teorik çerçevesi, etkileşimli sesli okuma sürecinde kullanılan stratejiler ve etkileşimli sesli okumanın uygulama adımlarına yer verilmektedir.

1.

OKUMA

Okuma, insan hayatındaki yeri ve öneminden dolayı her yaştan ve her gruptan insanın ilgisini çeken bir etkinliktir. Okumaya yönelik bu ilgi okumanın ne olduğuna ilişkin pek çok tanımın yapılmasına neden olmuştur. Günümüzde en çok kabul gören tanımda okuma; ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasında etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci (Akyol, 2019, s.1) olarak ifade edilmektedir. Bu tanımın içeriği irdelendiğinde okumanın doğasına ilişkin pek çok detaya ulaşmak mümkündür. Tanımda ön bilgilere yapılan vurgu, okumanın önceki deneyimler, yaşantılar ve öğrenmelerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Yazar ve okuyucu arasındaki iletişime yönelik vurgu ise okumanın yalnızca metni seslendirmek ve metinle baş başa kalmak olmadığını her okumanın metin, yazar ve okuyucunun arasında gerçekleşen bir iletişim süreci olduğunu işaret etmektedir. Okumanın ancak bir amaç doğrultusunda ve uygun bir yöntemle gerçekleştirildiğinde gerçek anlamına ulaşabileceği de bu tanımda özellikle vurgulanan bir hususdur. Son olarak ortamın okuma sürecindeki rolüne dikkat çekilerek evde, sınıfta, tek başına, grupla ya da başka ortamlarda yapılabilecek okumanın kendine özgü bir yanı olduğu ifade edilmektedir. Bu tanımın belki de en kritik kavramı okumanın bir "anlam kurma süreci" olduğunun belirtilmesidir. Bu durum okumanın seslendirme, hatırlama ve kavramadan farklı olarak kişisel bir anlam üretme süreci olduğunu ifade etmektedir.

Okuma, insanın kendisini fark etmesini, üyesi olduğu toplumla ilişkilerini düzenlemesini sağlar. Dil ve kişiliği geliştirmenin en etkili araçlarından birisi olan okuma bir bakıma anlama faaliyetidir (Özbay, 2006, s.163). İnsanın yeryüzündeki yerini, varoluş nedenini anlamasında da okumanın etkin bir yeri vardır. Bir diğer yönüyle okuma, bilgi dağarcığını geliştirme yollarından biridir. Günlük yaşam içinde öğrenilenlerin büyük bir bölümü okuma yoluyla edinilir (Özdemir, 1990, s.7). Okuma sayesinde bir yandan zihinsel ve duygusal süreçler gelişirken diğer yandan toplumsal yaşamda ihtiyaç duyulan sosyal kimlik inşa edilir. Okumanın insan yaşamında bu kadar güçlü etkiye sahip olması, anlama yeteneğini